Eduskunta
hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

HE 80/2026 vp

Lausunto hallituksen esityksestä ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä, jolla pantaisiin täytäntöön EU:n ns. yhdistelmälupadirektiivi siltä osin, kun sitä ei ole vielä pantu täytäntöön. Esityksen mukaan ulkomaalaislakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan sallittua työttömyysaikaa, jonka aikana oleskelulupaa ei saa peruuttaa, pidennettäisiin, jos ulkomaalaisen työolojen perusteella on aihetta epäillä erityistä hyväksikäyttöä. Lisäksi laissa säädettäisiin täsmällisemmin, miten kauan lupaviranomainen voi pidentää päätöksen tekemiselle varattua käsittelyaikaa poikkeuksellisissa olosuhteissa, jotka liittyvät hakemuksen monimutkaisuuteen.

Suomen Yrittäjät pitää esitystä tärkeänä ja perusteltuna. Työperäisen hyväksikäytön torjunnassa on tärkeää pitää huolta hyväksikäytön uhrin oikeusasemasta. Uhrin aseman parantaminen edesauttaa työperäisen hyväksikäytön paljastumista ja lisää ulkomaalaisten työntekijöiden luottamusta viranomaistoimintaan.

Ulkomaalaislain 58 a §:n mukaan oleskeluluvan haltijan työttömyyden tilanteessa oleskelulupaa ei saa peruuttaa kolmen tai kuuden kuukauden aikana työttömyysjakson alkamisesta. Ehdotetun lisäyksen mukaan tätä aikaa pidennettäisiin kolmella kuukaudella erityistä hyväksikäyttöä epäiltäessä. Esitys vaikuttaisi siten tilanteisiin, joissa ulkomaalainen työntekijä on jäänyt työttömäksi kesken oleskeluluvan voimassaoloajan, jolloin oleskeluluvan peruuttamisen suoja-aika olisi pidempi.

Erityistä hyväksikäyttöä osoittavilla työoloilla tarkoitetaan esityksen mukaan tilanteita, joissa työehdot ovat räikeässä epäsuhteessa laillisten työntekijöiden työehtoihin nähden, mikä esimerkiksi vaikuttaa työntekijöiden terveyteen ja turvallisuuteen ja on ihmisarvoa alentavaa. Työoloilla tarkoitetaan myös tilanteita, joissa työolot johtuvat sukupuoleen perustuvasta tai muusta syrjinnästä.

On huomattava, että ehdotettu ulkomaalaislain 58 a §:n muutos edellyttää, että ulkomaalainen työntekijä on jäänyt työttömäksi kesken oleskeluluvan

voimassaolon ajan. Säännös ei siten vaikuta tilanteissa, joissa hyväksikäytössä on kyse tilanteista, joissa ulkomaalaisella henkilöllä ei ole lainkaan työhön oikeuttavaa lupaa.

Esityksen myönteiset vaikutukset hyväksikäytetyn työntekijän asemaan ovat varsin maltillisia. Kuten esityksessä on todettu, ulkomaalaisen työntekijän hyväksikäytön tilanteessa voivat tulla sovellettavaksi myös muut ulkomaalaislakiin sisältyvät hyväksikäytön uhria suojaavat säännökset.

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että työperäisen hyväksikäytön torjuntaa koskevaa sääntelyä kehitetään edelleen niin, että viranomaisilla on riittävät toimivaltuudet selvittää ja torjua hyväksikäyttöä, ja että hyväksikäytön uhrin asema on turvattu. Suomen Yrittäjät toteaa myös, että hyväksikäytön ehkäisemisessä ja torjunnassa on keskeistä huolehtia toimivaltaisten viranomaisen riittävästä resursoinnista.

Suomen Yrittäjät pitää myönteisenä myös ulkomaalaislain 82 §:ään tehtävää muutosta, jolla täsmennettäisiin sitä, että työnantajan ei tarvitsisi tehdä ilmoitusta Maahanmuuttovirastolle ulkomaalaisen työntekijän palkkaamisesta silloin, kun työntekijä on EU- tai ETA-kansalainen. Muutos keventää hieman työnantajan hallinnollista taakkaa, eikä heikennä Maahanmuuttoviraston toimintaedellytyksiä.

Suomen Yrittäjät pitää myös ulkomaalaislain 84 §:n muutoksia käsittelyaikojen pidentämisestä tärkeinä ja perusteltuina yhdistelmälupadirektiivin kannalta. Tarkasta määräajasta säätäminen on direktiiviin sisältyvä edellytys, mutta se selventää myös oleskeluluvan hakijan oikeusasemaa ja parantaa oikeusvarmuutta. Suomen Yrittäjät huomauttaa kuitenkin, että tarkasta määräajasta huolimatta yleisenä periaatteena myös monimutkaisissa lupahakemuksissa on oltava hakemuksen mahdollisimman ripeä käsittely.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Atte Rytkönen-Sandberg
johtaja

Albert Mäkelä
johtava asiantuntija, OTM